

Danske digtere i Italien

af forfatter Søren Sørensen

Én ting er inspirationen fra rejsen til *det skønne land – il bel paese* som Petrarca kaldte det. Noget andet er en fornyet interesse for klassikerne. Bogmarkedet er optaget af dem. Virgil og Ovid er kommet i nye oversættelser, og som romere er de en slags italienere. Dante og Petrarca er kommet på danske vers, Dante igen for fjerde gang.

For Petrarca sker det i grunden for første gang; før 2005 har der stort set kun eksisteret de ti i og for sig klassiske oversættelser som P.L. Møller udgav i 1847 og Kai Friis Møller genudgav i 1944.¹ I 2011 udkom den komplette *Canzoniere* på dansk. Man har hørt rygter om at Boccaccio er på vej i en ny oversættelse; hans noveller fra *Decameron* dog, ikke hans digte.² I tidsskrifter har også Angelo Poliziano og Torquato Tasso vist deres poetiske navnetræk. Michelangelo, maleren, var også digter. Som Michelagnuolo Buonarrotti har vi kendt ham siden 1912. Da viste revymanden Johannes Dam sine evner som lyrikoversætter. Fem år senere gav han endda sine danske læsere Dantes *Vita nuova* *Nyt Liv*, året efter et endnu større udvalg af *Lyrisk Digtning* fra Dantes hånd og ånd.

Et århundrede senere står Dante igen stærkt, og ikke kun blandt digtere. Forskere og kommentatorer har ikke

ligget på den lade side. Jan Lindhardt har i én bog drøftet Dante som politisk tænker, Jakob Balling i en anden i hans egenskab af teologisk autoritet, og fra Nordisk Dante-netværk er der kommet flere bind om flere sider af værket. Hans overvejelser om sprog og poesi er blevet gjort tilgængelig for danske læsere med Hanne Roers og Christian Høgels *Dante om poesi og sprog* 2008. Tilmed gav Jørgen Sonne i 2007 et lille udvalg af hans lyriske værker, sonetter og en af sestinerne fra de stenede digte, *Rime petrose* i *Europaïsk lyrik*.

Selveste Inger Christensen skrev i 1969 til Danmarks Radio et kort essay om grunde til at læse Dante – og hun tænkte alene på *Den guddommelige Komædie*:

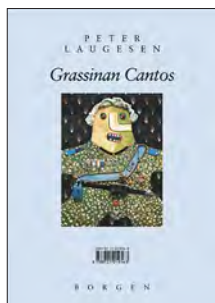
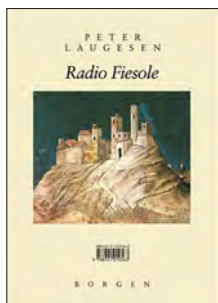
*Der er i hvert fald tre grunde til at læse
Dante:
for det første er han ulæselig,
for det andet er hans ideologi fuldstændig
irrelevant,
og for det tredje er på den ene side Dante
på den anden side Helvede,
Skærsild og til dels også Paradis nærmest
synonyme.³*

Heri hævder Inger Christensen bl.a. at Dante har bestemt resten af litteraturens liv på samme måde som de første barndomsoplevelser hos den enkelte bestemmer resten af ens liv, selv om man netop ikke iflg. Inger Christensen kan få dem til at betyde noget, ikke kan bruge dem til noget.

Mere end noget andet demonstrerer Inger Christensen netop at hans hovedværk netop er et hovedværk, også o. 1970.

Det er dog tvivlsomt om man kan finde spor af Dantelæsning i hendes digte.

I hvert fald står hun ikke alene med sin optagethed af komedien. I disse år er mange digtere optaget af *Divina Commedia*. Ib Michael har bygget en digtsamling fra 2000 op som en parallel til *Komedien*, tilmed brugt Dantes førerfigur, men erstattet romeren Virgil med svenskeren Gunnar Ekelöf, en stor inspirator for vores generation. *Rosa Mundi* kaldte

han den. To år senere udsender Peter Laugesen en dobbeltbog som fra den ene side hedder *Radio Fiesole*, fra den anden *Grassinan Cantos*.

Det er helt indlysende at han som andre nutidige danske lyrikere⁴ er mere engelsk-amerikansk end italiensk påvirket. Modernismen har flere fædre, den amerikanske digter Ezra Pound (1885-1972) er én af dem, en enestående stilskaber og læremester for 1900-tallets europæisk-amerikanske lyrik. En meget lærd digter med et dybtgående kendskab til klassisk litteratur, ikke mindst italiensk. For de danske Italiensrejsende digtere har det en vis betydning at Pound boede i Italien fra 1924 til 1945 og igen fra 1958 til sin død. Hans værker har titler som *A lume spento* [”Ved slukket

lys”], *The Pisan Cantos* [Pisasangene].

Ezra Pound er indiskutabelt Laugesens forbillede helt ud i titlerne, men ikke desto mindre figurerer Dante side om side med Pound i tilegnelsen. Alleerede det fjerde digt citerer en beskrivelse af *Den Guddommelige Komedie*, mens det sjette låner sin titel fra Dante og hedder *Vita Nuova*; digtet beskriver Laugesens betagelse af hans elskede i en variant af Dantes møder med Beatrice netop i *Vita Nuova*. Et andet hedder *De Vulgari Eloquato* [”Udtrykt om folkets sprog”] – og det varierer Dantes afhandling om veltalenhed på folkesproget: *De vulgari eloquentia*.⁵ I et af digtene siger Peter Laugesen det som det er:

*Der er ikke noget historisk ved Dante.
Dante er nu og allevegne her.*

Det er Dante altså også i Martin Larsens *Det stof alting er gjort af* 2001 og i Jan Thielkes digtsamling *Ånden er over os* fra 2005. Denne samling er delt i tre bøger: *Første bog (Helvede)* hvor første afsnit hedder *Vi er velkomne*, *Anden bog (Skærsild)* hvor *Vi vil ankomme* og *Tredje bog* altså (*Paradis*) med *Vi er her* og alt er lykke. Interessant nok er Martin Larsen tilsyneladende mere optaget af *Vita Nuova* og tager afsæt i dette værk til en afveksling.

Mindre ekstatisk end hos Thielke går det for sig i Søren Sørensen's *Festival fra Troldspejl* 2008, den indtil videre seneste af de Danterefererende digtsamlinger.

Andre italienske lyrikere dukker op her og der, 1700-tallets tragediedigter Vittorio Alfieri (1749-1803) i Schandorphs store roman *Poet og Junker* hvori

Forfatteren Sophus Schandorpb (1836-1901) med bustru, 1894, af P.S. Krøyer.

en af Alfieris sonetter, *Italien, Du, hvis Storbæds Glans er slukket*, danner et af omdrejningspunkter i romanens handling. Nobelpristageren Carlo Carducci (1835-1907) møder man hos Johannes Jørgensen og Sophus Claussen. Hos Niels Møller og Søren Sørensen kan man møde humanisten Angelo Poliziano (1454-1494) fra Firenze, en af de tidlige Petrarca-elever i europæisk litteratur. Jørgen Sonnes *Europæisk lyrik* fra 2007 giver en række eksempler fra den italienske litteraturhistorie: Frans af Assisi, Dante Alighieri, humoristen Cecco Angiolieri, Boccaccio, Petrarca, Ludovico Ariosto, Torquato Tasso og Michelangelo Buonarroti og andre. Derudover har Jørgen Sonne oversat en stribe italienske lyrikere fra 1800- og 1900-tallet: Eugenio Montale (1896-1981) *Digte* 1976, romantikeren Ugo Foscolo (1778-1827), Giuseppe Ungaretti (1888-1970) og Salvatore Quasimodo (1901-1968) bl.a. Ungaretti er ligeledes oversat af Annemette Kure Andersen i 1999.

Det ses af lyrikernes værker at de har stiftet bekendtskab med deres italienske forbilleder og har lært af dem. Ofte kom-

mer indtryk fra Italien til udtryk i brugen af italienske versformer, man finder terziner hos Oehlenschläger og Johannes Jørgensen (efter Dante), sonetter hos Staffeldt, Ingemann, Claussen, Stuckenberg, Klaus Høeck og Søren Sørensen (efter Petrarca). Nævne dem gør de ofte; hos Oehlenschläger kan man se inspirationen så at sige samlet:

*Jeg hørte Leonardos, Pergoleses Toner
skialve,
Hvor mægtig sig San Pietros Buer hvælv,
Og Buonarotis Hvalving brast,
Og Himlen viste mig sit Øiekast:
Jeg Engle saae i hvide Flaggerklæder
Til Jesu, til Marias Hæder
At have Salighbedens Røst;
Den bøiede mit Kna, den svulmede mit
Bryst.*

*Jeg hørte Jordens Jammer,
Et Miserere qvalt af Helvedflammer;
Da vældigt i mit Øre klang,
Hvad Dante ved sit store Orgel sang,*

...

I digtet *Tilbageblik paa Rom* som indgår i dette udvalg, får vi repeteret Petrarca, Horats hele tre gange, og Virgil, siden Ariost, Rafael, (Michel)Angelo og Tasso. Emil Frederiksen har i sin bog om Dante fra 1965 sporet læsningen af *Den Guddommelige Komedie* hos Oehlenschläger, Grundtvig, H.C. Andersen. Martensen, Kierkegaard og frem til Karen Blixen, Jørgen Gustava Brandt, Villy Sørensen og Poul Ørum. Stærkest forekommer han, synes det, hos Johannes Jørgensen. Gennem arbejdet med store biografier om de katolske helgener fra 1200- og 1300-tallet havde han erhvervet sig særlige forudsætninger for

at forstå hvordan man tænkte på Dantes tid.

Mere overraskende er det måske at naturalisterne også var fortrolige med *La Divina Commedia*. Korrespondancen mellem J.P. Jacobsen og Edvard og Georg Brandes viser at de alle tre ikke blot kendte værket, men også citerede det på italiensk.

I *Dantestemninger* I-IV fra 1913 lægger just Johannes Jørgensen sine ord i munden på Dante og parafraserer hovedværkerne, *Komedien* i I og IV, *Vita nuova* i II og III. *En Skov saa dunkel* osv. henter han direkte fra *Komediens* I. sang:

*På midten af vor bane gennem livet
jeg fandt mig i skovs bælgmørke sale.⁶*

Andre steder er der skjulte citater eller henvisninger til Dantes værker, og Johannes Jørgensen skrev siden både essays og prosadigte om ham; ved markeringen i 1921 af 600-året for Dantes død var Jørgensen til stede i Ravenna og reciterede sin *Hilsen til Dante* ved graven. På mange måder så Svendborgdigteren sin egen skæbne i digteren fra Firenze, begge var eller følte sig landsforviste, begge havde stærke oplevelser af livet som en vandring i en *skovs bælgmørke sale*,

*en Skov, der groer i evige Natters Mørke
og fører ind til Staden, fuld af Jammer.*

– Og netop dette vers i Jørgensens *Dantestemning* I er et direkte citat fra Molbechs oversættelse af *Helvede* 3. Sang.

Vita Nuova optog ham meget i årene mellem *Dantestemninger* og *Hilsen til Dante*. Det var i den periode han opholdt

Lucifer kvæler de tre forrædere Judas, Brutus og Cassius. Dante, Commedia. 14. årh., Italien. Codex Altonensis, folio 48r. Ex Bibliotheca Gymnasii Altonani (Hamburg).

sig i Siena og skrev på bogen om Den hellige Katarina; den kreds af litterater han da færdedes i, var som italienske nationalister stærkt optaget af Dante og citerede og kommenterede ham tit og ofte.

Også Jørgensens generationsfæller, Sophus Claussen og Viggo Stuckenberg, kom ind på den store Alighieri, Claussen ordrigt og nærgående, Stuckenberg overlegent og med det store overblik, som når han i sonetten om Florenz' kamp

*... ræddes for den syge Fantasi,
der skaber dem paany af Arnos Dampe.*

Formentlig er det et ekko af Brandes. Hans holdning til Dante var den at *hans Helvede er produkt af en Bøddels Fantasi*. Men læse ham gjorde de, som også Oehlenschläger havde gjort det i 1800-tallets første årti; Sophus Michaëlis

skriver i digtet *Jasminen*:

*I den lyse Nat en Blomst der skinner
- i min aabne Dante jeg den finder.*

Sophus Claussen husker i Siena⁸ hvad Dante har skrevet om en adelig dame dér fra byen, optaget som han er af spillet mellem ham og

*Herskabets Damer, der vandrer langsomt
op og ned
under mine opmærksomme Vinduer,*

ja, han spiller på samtalen i 13. sang af *Skærsilden* mellem Dante og senesiske Sapia, som trods sit navn ikke var vis, og citerer et vers ordret og i egen oversættelse.⁹

Tre menneskealdre senere tog Peter Laugesen tråden op og konstaterede: *Der er ikke noget historisk ved Dante*, og det er formentlig rædslerne i den forpinte by med overskriften *LAD ALTHÅB FARE, I DER HER GÅR IND*¹⁰ han har tænkt på med sine og sin generations erfaringer fra Bosnien og Vietnam og minderne om Auschwitz og Babi Jar.

Den der skriver dette, har i artikler dokumenteret Petrarcalæsningen hos nordiske forfattere. Staffeldt, Ingemann, Winther og Claussen var hvad man vel må kalde petrarkister,¹¹ i europæisk lyrik en hædersbetegnelse der begyndte som et foragteligt nedsættende udtryk om smagløse epigoner, men den udvikling har mange betegnelser i kunstarternes historie gennemgået, impressionisme, fauvisme, jazz ...

Digteren Schack Staffeldt (1769-1826)

I indhold og tankegods så vel som i det formelle var den tyske romantik den direkte forudsætning for den dansk-norske. De tyske romantiske digtere var optaget af Petrarca og skrev digte i hans stil, d.v.s. sonetter. Man talte om deres *Sonettenvut*, sonetraseri. Det fik ikke rigtigt fat i Oehlenschläger, til gengæld havde sygdommen greb om Schack Staffeldt. Hans eneste konkurrent i romantisk digtning var Adam Oehlenschläger, og denne havde måttet nøjes med en 16 timers samtale med den norske filosof Henrik Steffens, der gav gæsteforelæsninger i København. Schack Staffeldt havde studeret længe og grundigt i Göttingen og siden tilbragt næsten tre år i Italien. I hvert fald er Schack Staffeldt om nogen petrarkisten i dansk litteratur.

Antageligt var han blevet ledt på sporet ved at læse Schillers Lauradigte.¹² Under opholdet i Göttingen havde han læst Petrarca, og allerede da var han begyndt at skrive digte der viser spor af den inspiration han hentede fra denne læsning. Den udgjorde imidlertid ikke hele Staffeldts Petrarcalæsning; mange udgaver

rummer nemlig foruden de 366 digte deri også *Trionfi*, Triumferne. De udgør en række digte – på samme versemål som Dantes, terzinen – og handler om kærlighedens, kyskhedens, dødens, berømmelsens, tidens og evighedens eller det guddommelige triumf. Som motto satte Staffeldt to vers herfra, de sidste og endegyldige i *Trionfo dell' Eternità*:

*Se fu beato chi la vide in terra,
or che fia dunque a rivederla in cielo?*¹³

Dette udsagn har haft særlig betydning for ham, han brugte det igen i et af sine danske digte, *Erindringer* tre år senere.

Under sit ophold i Italien 1797-1800 fik Staffeldt opfrisket sit forhold til Petrarca. Måske var det i de år han tillagde sig vanen med at have *Canzoniere* som rejselektüre, og det er formentlig snarest påvirkningerne fra læsningerne i den der gjorde ham til den store sonetdigter i dansk litteratur. Det førte ham også til i en sonet at diskutere formen selv, og det kan ikke mange gennemføre uden at Petrarca bliver blandet ind i redegørelsen, og da heller ikke Staffeldt:

*Før Sonnettets Genius kun læret
Gad Petrarchas spæde Veemodsqvad,
Han paa Liljekalkens Brede sad,
Kialent klukkende i Aftenskiaret.*

Petrarcas navn dukker op igen og igen hos Staffeldt, og ikke mindst i hans erotiske digte. Et af dem hedder *Elskovs Rige*, og heri tegnede han de karakteristiske træk ved kærligheden i et universelt ordmaleri:

*O Elskov! du hvis Tryllevalde
Tilbedes af den hele Jord,
Om Daarskab, Vidsdom, Ungdom, Ælde
Du dine Straalekieder snoer.*¹⁴

I vers efter vers afbildes kærlighedens væsen som det frieste af alt, ubundet af alle love, det der får enhver jordisk magt til at visne bort i dets glød: kalifatets krone (v. 25), cæsarerne trone (v. 27); men på et felt hvor så mange digtere lige fra de gamle grækere som Sapfo og Alkaios over Salomon og de store romere til moderne europæere, alle dybt erfarne i erotikkens kunstformer, har Petrarca som den eneste af dem alle fundet omtale:

*Der sukker du, toscanske Svane,
Ei dybt ved din Madonnas Fod,
Hun favner dig, skjøndt uden Ane
Og dode Sekler i dit Blod.*¹⁵

Og faktisk optræder *Canzonieren* som et håndgribeligt fænomen i Staffeldts digte, en fysisk bog han skal have med på rejse.

Hans petrarkisme var smittende. Den indgik i den indflydelse han øvede på B.S. Ingemann, og just denne fortsatte hvor Oehlenschläger havde sluppet: med at oversætte Petrarca. Han viste sig i *Digte* 1817 som en glimrende fortolker af sonetto CLIX:

*I hvilken Himmel, hvilken høi Idee
Fandt du, Natur! et Mynster for hint
Billed,
Hint skjønnne Aasyn, hvori du har villet
Afbilde her hvad hist kun Engle see.*

*Hvor var den Kildens Møe, den Skovens
Fee,
Hvis fagre Guldhaar saa for Vinden
spilled,
Hvis rene Sjæl var saa Guds eget Billed?
– Dog i den Himmel jeg min – Død maa
see.*

*Forgjæves efter Guddoms-skjønbed iler
Den digter, som ei hendes Øine saae,
Hvor sødt de rulle imod Himlens Blaa.
Han veed ei, Balsom paa Dødspilen hviler,
Som ikke veed, hvor sødt hun sukke maa,
Hvor sødt hun taler, og hvor sødt hun
smiler.¹⁶*

20 år senere påtog P.L. Møller sig opgaven. Han nåede at gendigte hele ti digte fra *Canzoniere*, fire sonetter, to ballader og fire sestiner, de blev optaget i hans *Ballader og Sange* 1847.

Men digterne læste Petrarca, og de henviste til hans værker når lejlighed gaves. Den elskede burde hedde Laura, det mente f.eks. Poul Martin Møller også i tre sonetter, for det hedder den dame Petrarca digter om. Navnet Laura blev opfattet som et kendetegn på en kvinde digteren elsker, men ikke kan få. Sådant beskrives hun jo af Petrarca i *Canzoniere*.

Steen Steensen Blicher kunne også sin klassiker og gjorde brug deraf. Man tør gå ud fra at Ingemann på sin Italiens-tur har haft et bind i rejsetasken.

Mon ikke også Simon Meisling på Slagelses lærde skole har kunnet sin Petrarca? En af hans elever kunne ham i hvert fald, og et sted har H.C. Andersen inspirationen fra. Allerede i *Fodreise fra Holmens Kanal til Østpynten af Amager* 1829 dukker Petrarca's navn op i det

surrealistiske mylder af allusioner. En grundig gennemgang gav H.C. Andersen i *Improvisatoren* 1835, med så megen bedre begrundelse som den handler om en italiensk ynglings uddannelse til digter.

I Andersens farverige roman findes altså den grundigste drøftelse af Petrarca's digtning uden for faglitteraturen, så ung var romanen i 1835. *Improvisatoren*, romanens hovedperson, fulgte modestrømningen i Italien og forkastede Petrarca som gammel hofsnog og klerikal til fordel for den Dante de italienske nationalister gjorde til en revolutionær.¹⁷

Men *Improvisatorens* forfatter fortsætter også i senere værker med at citere Petrarca, ungdomsårenes stærke indtryk af hans læsning forlod ham aldrig. De dukker op i romanen *De to Baronesser* 1848, igen fra 1863 i rejsebogen *I Spanien*:

...to unge Piger [...]; deres Mund sagde ved et eneste Smil Mere, end nogen Digter kan sige i et langt Digt, Byron og Petrarca tilgive mig!

De færdedes og trivedes i Italien, de digtere der var unge sammen med Andersen; de havde de samme inspirerende forgængere og samtidige som han: Goethe, Staffeldt, Byron og Heine, og ligesom Goethe, Staffeldt og Byron modtog de stærke indtryk af alt hvad de så under rejserne i Italien. Og læste, for selvfølgelig læste de Petrarca når de nu havde lejlighed til det.

Det gjaldt Christian Winther, og ikke den evindelige Alvilde Müffelmann – på trods af forholdets påfaldende lighed med Petrarca's til Laura. Derimod mødte

han Een, og hende måtte han skrive så mange vers at de blev en samling med den titel: *Til Een*. Som motto for den måtte han sætte de bittersøde ord fra forbilledets vist nok mest berømte og eftergjorte sonet, *Canzonierens* nr. XXXV:

*”Ma pur si aspre vie, ne si selvaggie
Cercar non so, ch’amor non venga sempre
Ragionando con meco, ed io con lui.”¹⁸*

For Oluf Friis der i 1927 skrev indledningen til Winthers *Poetiske Skrifter* var afhængigheden af Petrarca aldeles indlysende, kun at sammenligne med Homers betydning for Oehlenschläger.

Winther kunne endda demtere Byrons kyniske betragtninger, i Drachmanns fordanskning således lydende:

*Romaner gi'er vor Sorg i bel Figur
men kun i Buste Æggestandens Glæder.
Hvad angaar os de omme Mænd og Fru'r?
de Kys kan frit passere alle Steder; –
sæt Laura var Petrarca's Kone blevet,
hvem skulde saa hans Bind Sonetter
skrevet?¹⁹*

Efter at være blevet gift med denne Eene øgede Christian Winther antallet af netop sonetter, men det var han ikke ene om i årene efter 1850. Det er karakteristisk i dele af nordisk lyrik i den periode.

Sophus Schandorphs roman om Alfieri – *Poet og Junker* – handler især om hans kærlighed til den engelske dronning i eksil, grevinden af Albany. Her er Petrarca og hans elskede Laura den helt selvfølgelig reference, for de elskende selv som for deres venner, dette så me-

Laura og Petrarca.

get mere som Alfieri egentlig er fransktalende (fra Savoyen) og må tilegne sig italiensk, bl.a. ved at læse Dante, Boccaccio og Petrarca.

Men karakteristikkene af Petrarca røber tillige at Schandorph selv absolut ikke var ubekendt med mesteren. Således lader han sin hovedperson udtale:

Dante fik ikke nogen Hjord af Efterslignertrælle efter sig, som Messer Francesco Petrarca fik. Hans Efternynnere bragte Dantes Basuner og Palestrinas Orgelpiber til Tavsbed.²⁰

Selv den fordrukne og elendige britiske tronprætendent, grevindens skrækelige ægtemand, kan citere *Canzonierens* første digt *Voi, ch'ascoltate in rime sparse il suono*.²¹

Digteren Sophus Claussen (1865-1931) og hustru.

Sophus Claussen er den af 90'ernes digtere der oftest har henvist til sin erotikkollega fra 1300-tallet: i rejseromanen *Valfart* 1896 skildrede han indtrykket af den kvindelige skønhed syd for Alperne: Enhver Italienerinde er som et Udkast til en Madonna, men efter en lidt for nem affære i toget fra Siena måtte han konstatere:

"De er saa pyntelige som Petrarcas Sonetter", sagde jeg

*"Men de smalter, naar Solen skinner paa dem."*²²

Det forhindrede som bekendt ikke Claussen i at blive en af Staffeldts og Winthers tro følgesvende just i sonetformen – den var da ganske vist også kommet på mode igen på den tid. En nærmere undersøgelse af Claussens Petrarcalæsning venter på sin forsker, men i Winthers fodspor satte også han en Petrarcastrofe som motto for en digtsamling: afsnittet *Rejsebilleder i Pilefløjter* 1899 – som han så indleder med 16 sonetter hvori han hylder Aarestrup og

Heine. Det kan diskuteres hvor ironisk mottoet kan være ment, for så vidt både hos ophavsmand og låntager:

*Jeg indser vel jeg var til spot for mange,
At gud og hver mand lo til alle tider,
Og ofte fik jeg skam for gammel skade.*²³

Muligvis var det også Aarestrup og med ham Oehlenschläger der inspirerede til Claussens heksameterdigte, værker der *må regnes blandt de bedste, der er skrevet på dansk*,²⁴ man kan dog nok ikke uden videre afvise Petrarca som inspiration i heksameterdigtningen fra Goethe og frem til Claussen.

Efter ham bliver sporene næsten udviskede. Grete Heltberg citerer i en sonet Byrons bon mot om

*Hvis Laura og Petrarca havde levet
I hellig ægtestand, i stille lykke
Som hverdagslivets fanger, tro og trygge,
Hvem havde da hans elskovssange skrevet?*²⁵

Først med Peter Laugesen i 2002, Søren Sørensen og Jørgen Sonne med oversættelser henholdsvis 2005 og 2006, efterfulgt 2011 af den komplette fordanskning, dukker hans op. Ikke overraskende er det hos hans oversætter at hans navn og værk optræder i digte: i Sørensens *Troldepejl* og andre digte 2008, og igen i *EllekrogsElegier* 2011.

Det samme gælder i forskningen, som det også er tilfældet med Dante også i forskningen.

Noter

- 1 Se www.ordret.dk/Specialer/Petrarca.
- 2 En enkelt sonet (urimet) findes på dansk i Jørgen Sonnes *Europæisk lyrik* 2007
- 3 Trykt i essaysamlingen *Del af labyrinten* Kbh 1982.
- 4 Som Peter Poulsen i et digt i *Cikaderne synger* til Uffe Harder.
- 5 Jf. Roer og Høgels *Dante om poesi og Sprog*. Odense 2008. Originalens titel: *De eloquentia vulgare*.
- 6 Chr. K.F. Molbechs oversættelse 1855-62.
- 7 Citeret efter Emil Frederiksen: *Dante* Kbh. 1965 p.127.
- 8 I digtet *Endnu Siena* fra *Valfart* Kbh 1896.
- 9 Nemlig *Purgatoriet* XIII, vv. 106-128.
- 10 Ole Meyers fordanskning år 2000.
- 11 Petrarca-spor i nordisk litteratur i tidsskriftet *Spring* nr. 25 p. 47 Kbh. 2008.
- 12 Det mente Hakon Stangerup i *Schack Staffeldt* Kbh 1940 p. 62.
- 13 Hvis den var salig som så hende på jorden/hvad sker der så når han genser hende i himlen?
- 14 Samme p. 210.
- 15 Samme p.211 vv 45-48.
- 16 Jf. *Sonetto CLIX In qual parte del ciel Canzoniere* 2005 p. 182.
- 17 Se Amedeo Quondam: *Petrarca, l'italiano dimenticato*. Milano 2004, og Ivan Z. Sørensen: *Små historier fra Firenze* 2010.
- 18 Stavemåden i henhold til Winthers i *Samlede Digte* København 1905 Bind 3. Der er flere fordanskninger at vælge imellem: P.A. Rosenbergs fra 1910 og min fra 2005; ordret hedder det:
*Men så uvejsomme veje eller så vildsomme
Ved jeg ikke at opsøge at Amor ikke kommer
der altid
Og ræsonnerer med mig, og jeg med ham.
Kærligheden kan man ikke rende fra.*
- 19 Byron: *Don Juan* III Sang VIII str. p. 203 i Udgaven 1882. Grethe Heltberg genoptog i øvr. tanken i 1944 i digtet *Spejlet* og i lidt elegantere vers.
- 20 Schandorph foregreb dermed vægtige udsagn i Petrarcaforskningen, bl.a. andre Karl-Heinz Stierle, jf. kommentardelen i Francesco Petrarca: *Canzoniere eller Sangenes Bog* Anden udvidede Udgave 2011.
- 21 På dansk: Af jer som i de spredte digte hører (*Canzoniere* 2011)
- 22 Sophus Claussen: *Samlede Digte* IV København 2000 p. 134: The poem *Et løst Udkast*
- 23 Sophus Claussen: *Samlede Digte* I 2000 p. 125, oversættelsen *Canzoniere* 2005 p. 17.
- 24 *Homeroversættelser og Heksameterdigte – Linjer gennem den danske litteraturs historie* Odense 1974 p.231 – en gennemgang hvori der karakteristisk nok ikke er én henvisning til Petrarca.
- 25 Digtet *Spejlet* fra *Ewig Ild* 1944.